

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO HÀ NỘI

GIÁO TRÌNH

Internet - Web

DÙNG TRONG CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC CHUYÊN NGHIỆP

NGUYỄN
ĐOC LIÊU

71

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO HÀ NỘI

TRINH QUỐC TUẤN

GIÁO TRÌNH INTERNET - WEB

(Dùng trong các trường THCN)

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI - 2007

Lời giới thiệu

Nước ta đang bước vào thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa nhằm đưa Việt Nam trở thành nước công nghiệp văn minh, hiện đại.

Trong sự nghiệp cách mạng to lớn đó, công tác đào tạo nhân lực luôn giữ vai trò quan trọng. Báo cáo Chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IX đã chỉ rõ: “Phát triển giáo dục và đào tạo là một trong những động lực quan trọng thúc đẩy sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa, là điều kiện để phát triển nguồn lực con người - yếu tố cơ bản phát triển xã hội, tăng trưởng kinh tế nhanh và bền vững”

Quán triệt chủ trương, Nghị quyết của Đảng và Nhà nước và nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của chương trình giáo trình đối với việc nâng cao chất lượng đào tạo, theo nghị của Sở Giáo dục và Đào tạo Hà Nội, ngày 23/9/2001 Ủy ban nhân dân thành phố Hà Nội đã ra Quyết định 5620/QĐ-UB cho phép Sở Giáo dục và Đào tạo thực hiện án biên soạn chương trình, giáo trình trong các trường Trung học chuyên nghiệp (THCN) Hà Nội. Quyết định này thể hiện sự quan tâm sâu sắc của Thành ủy, UBND thành phố trong việc nâng cao chất lượng đào tạo và phát triển nguồn nhân lực Thủ đô.

Trên cơ sở chương trình khung của Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành và những kinh nghiệm rút ra từ thực tế đào tạo, Sở Giáo dục và Đào tạo đã chỉ đạo các trường THCN tổ chức biên soạn chương trình, giáo trình một cách khoa học,

thống và cập nhật những kiến thức thực tiễn phù hợp với đối tượng học sinh THCN Hà Nội.

Bộ giáo trình này là tài liệu giảng dạy và học tập trong các trường THCN ở Hà Nội, đồng thời là tài liệu tham khảo hữu ích cho các trường có đào tạo các ngành kỹ thuật - nghiệp vụ và đông đảo bạn đọc quan tâm đến vấn đề hướng nghiệp, dạy nghề.

Việc tổ chức biên soạn bộ chương trình, giáo trình này là một trong nhiều hoạt động thiết thực của ngành giáo dục và đào tạo Thủ đô để kỷ niệm “50 năm giải phóng Thủ đô”, “50 năm thành lập ngành” và hướng tới kỷ niệm “1000 năm Thăng Long - Hà Nội”.

Sở Giáo dục và Đào tạo Hà Nội chân thành cảm ơn Thành ủy, UBND, các sở, ban, ngành của Thành phố, Vụ Giáo dục chuyên nghiệp Bộ Giáo dục và Đào tạo, các nhà khoa học, các chuyên gia đầu ngành, các giảng viên, các nhà quản lý, các nhà doanh nghiệp đã tạo điều kiện giúp đỡ, đóng góp ý kiến, tham gia Hội đồng phản biện, Hội đồng thẩm định và Hội đồng nghiệm thu các chương trình, giáo trình.

Đây là lần đầu tiên Sở Giáo dục và Đào tạo Hà Nội tổ chức biên soạn chương trình, giáo trình. Dù đã hết sức cố gắng nhưng chắc chắn không tránh khỏi thiếu sót, bất cập. Chúng tôi mong nhận được những ý kiến đóng góp của bạn đọc để từng bước hoàn thiện bộ giáo trình trong các lần tái bản sau.

GIÁM ĐỐC SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

Chương 1

INTERNET

Mục tiêu:

+ Người học hiểu khái niệm Internet và lịch sử phát triển của Internet, ích lợi của Internet trong việc tìm kiếm thông tin, gửi thư điện tử bằng các phần mềm như: Outlook Express. Khái niệm và các hình thức hoạt động của Thương mại Điện tử.

+ Người học có khả năng tìm kiếm được các thông tin trên Internet, soạn thảo thư gửi thư điện tử bằng Outlook Express. Sử dụng được một số dịch vụ gia tăng khác trên Internet như: mua bán trên mạng, thảo luận trên mạng và gọi điện thoại qua mạng.

+ Người học thực hiện các bài tập thực hành một cách nghiêm túc, chính xác.

Nội dung tóm tắt:

- I. Giới thiệu về Internet.
- II. Tìm kiếm thông tin trên Internet.
- III. Sử dụng phần mềm Outlook Express.
- IV. Dịch vụ thư miễn phí với công nghệ Web.
- V. Các dịch vụ gia tăng khác trên Internet.
- VI. Làm quen với Thương mại Điện tử.

I. GIỚI THIỆU VỀ INTERNET

1. Internet là gì

Internet - cũng được biết đến với tên gọi Net - là mạng máy tính lớn nhất thế giới hay chính xác hơn là mạng của các mạng, tức là bao gồm nhiều mạng máy tính được nối lại với nhau. Một số mạng máy tính bao gồm một máy tính trung tâm (còn gọi là máy chủ hay máy phục vụ) và nhiều máy tính khác (còn gọi là máy khách hàng hay trạm làm việc) nối vào nó. Các mạng khác, kể cả Internet, có quy mô lớn hơn bao gồm nhiều máy chủ và cho phép bất kỳ một máy tính nào trong mạng có thể kết nối với bất kỳ máy nào khác để trao đổi thông tin với nhau. Một khi đã được kết nối v

Internet, máy tính của bạn sẽ là một trong số hàng chục triệu thành viên của mạng khổng lồ này.

Mạng của các trường đại học và viện nghiên cứu là những thành viên lâu đời của Internet. Sự bùng nổ Internet trong những năm gần đây cũng giống như chi tivi xuất hiện vào đầu những năm 50. Số người dùng gia nhập Internet tăng với tốc độ rất nhanh. Theo ước tính, con số này sẽ là hàng chục triệu vào những năm tới.

2. Lịch sử phát triển của Internet

Tiền thân của Internet là ARPANET, mạng máy tính được xây dựng bởi Bộ Quốc phòng Mỹ (Department of Defense - DOD) vào năm 1969, vừa để thử nghiệm độ tin cậy của mạng và vừa nhằm kết nối những cơ sở nghiên cứu với những mục đích quân sự, bao gồm một số lượng lớn các trường đại học, viện nghiên cứu. ARPANET khởi đầu với quy mô nhỏ, nhưng đã nhanh chóng bành trướng ra khắp nước Mỹ.

Một phần của độ tin cậy mạng thuộc về vấn đề định hướng (Dynamic Routing). Nếu một trong số nhiều liên kết của mạng bị gián đoạn do sự tấn công từ bên ngoài, lưu thông trên đoạn đó phải được tự động chuyển sang liên kết khác. Nhưng trên thực tế chưa có sự tấn công nào xảy ra cả...

Thành công của ARPANET được nhân lên gấp bội, tất cả các trường đại học đều đăng ký gia nhập. Tuy nhiên, quy mô lớn của mạng đã gây khó khăn trong vấn đề quản lý, và do vậy, ARPANET được chia ra làm hai phần: MILNET là hệ thống mạng dành cho quân sự và ARPANET mới nhỏ hơn, không thuộc DOD. Tuy nhiên, hai mạng vẫn liên kết với nhau nhờ giải pháp kỹ thuật gọi là IP (Internet Protocol) cho phép thông tin truyền từ mạng này sang mạng khác khi cần thiết. Tất cả các mạng được nối vào Internet đều sử dụng IP.

Tuy chỉ có hai mạng lúc bấy giờ nhưng IP được thiết kế cho hàng chục nghìn mạng. Một điều khác thường trong thiết kế của IP là bất kỳ một máy nào trong IP cũng có thể liên lạc được với một máy khác bất kỳ. Điều này có vẻ là hiển nhiên, nhưng bạn nên biết rằng, vào thời đó, trong phần lớn những mạng máy tính, máy đầu cuối (Terminal) chỉ có thể kết nối với máy trung tâm mà không thể kết nối với máy đầu cuối khác. World Wide Web xuất hiện bởi nhu cầu của các viện, trường đại học và mặc dù các cơ sở khoa học này vẫn đóng vai trò chủ đạo nhưng Web đã biến thành nơi chứa thông tin Multimedia, giải trí và liên lạc. Tốc độ phát triển của Web nhanh hơn bất kỳ phương tiện nào có

từ trước tới nay. Dưới đây là những cột mốc quan trọng trong quá trình hình thành và phát triển Internet:

Những năm 50 của thế kỷ XX là thời kỳ đầu của Internet - thời kỳ đưa khoa học, kỹ thuật vào quân đội.

Những năm 60, ứng dụng về mạng như “Mạng truyền thông”, “Mạng chuyển mạch” (Packet - Switching viết tắt là PS) không còn là một điểm dừng duy nhất nữa. Thời kỳ này, các công trình nghiên cứu về mạng phát triển mạnh mẽ.

Những năm 70, công nghệ mạng đã tương đối hoàn thiện. Lúc này đã ứng dụng công nghệ thư điện tử và đã ứng dụng nó vào các hội nghị.

Những năm 80, mạng đã phát triển tới đỉnh cao về sự hoàn thiện. Lúc này đã có rất nhiều mạng như mạng BITNET (Because It's Time Network), CSNET (Computer Science Network)... đi cùng với chúng là các bộ giao thức như TCP/IP.

Những năm 90, máy tính hoạt động từ xa đầu tiên đã được nối thành công vào Internet. Lúc này Hytelnet ra đời và World - nhà cung cấp dịch vụ truy cập Internet qua điện thoại đầu tiên. World Wide Web (WWW) ra đời và đã đạt tốc độ trao đổi thông tin dữ liệu 44736Mbps, truyền 1 tỷ tỷ byte/tháng và 10 tỷ gigabit/tháng. Thập niên 90 đánh dấu sự phát triển vượt bậc của hệ thống mạng và số lượng các nút mạng ngày càng lớn và các ứng dụng của nó, điển hình là Internet với đầy đủ các tính năng hỗ trợ người dùng. Năm 1996, triển lãm đầu tiên được thực hiện trên Internet.

3. Các dịch vụ của Internet

Bạn có thể làm được gì với Internet?

Về thực chất, Internet là công nghệ thông tin liên lạc mới, nó tác động sâu sắc vào cuộc sống của chúng ta, Internet là một phương tiện cần thiết như điện thoại hay tivi nhưng ở một mức độ bao quát hơn nhiều. Chẳng hạn, điện thoại chỉ cho phép người dùng trao đổi thông tin qua âm thanh, giọng nói. Với tivi thì thông tin bạn nhận được sẽ trực quan hơn. Còn với Internet lại hơi khác, nó đưa bạn vào một thế giới có tầm nhìn rộng hơn và bạn có thể làm mọi việc như: viết thư, đọc báo, xem các bản tin, giải trí như nghe đài, xem tivi trực tuyến, nghe nhạc, tra cứu và còn có thể thực hiện mua bán trên Internet.

Ngày nay, khi nói về Internet, mọi người thường đề cập đến việc họ có thể làm gì và đã gặp ai. Khả năng của Internet rất lớn và chỉ có thể tóm lược một số điểm chính sau đây:

- Thư điện tử (Email)

Đây là dịch vụ của Internet được sử dụng nhiều nhất. Bạn có thể trao đổi thư (email) với hàng triệu người trên khắp thế giới. Người ta sử dụng email vào bất kỳ việc gì mà họ có thể làm với giấy hay điện thoại: bàn công việc, tán gẫu, hỏi thăm, tỏ tình... và cả những chuyện phi pháp nữa. Danh sách thư điện tử (mailing list) cho phép người sử dụng gia nhập vào những cuộc bàn luận theo nhóm người có cùng mối quan tâm và gặp gỡ thông qua mạng. Dịch vụ thứ hai (Mail Servers) giúp người sử dụng truy cập những thông tin cần thiết.

- World Wide Web

Đây là khái niệm mà người dùng Internet quan tâm nhiều nhất hiện nay. Người ta viết tắt là www hay gọi ngắn là Web. Web là một công cụ hay đúng hơn là dịch vụ của Internet, khác với các dịch vụ trước đây của Net, Web chứa thông tin bao gồm văn bản, hình ảnh, âm thanh và thậm chí cả video được kết nối với nhau. Web cho phép người sử dụng thâm nhập vào mọi ngõ ngách trên Net, là những điểm chứa CSDL gọi là Website. Nhờ có Web nên dù không phải là một chuyên gia nhưng người sử dụng vẫn có thể sử dụng Internet. Phần mềm sử dụng để định hướng Web gọi là bộ duyệt (Browser). Hiện nay, trình duyệt thông dụng nhất là Internet Explorer của Microsoft (kèm theo hệ điều hành Windows) tiếp đó là Firefox.

- Truy xuất dữ liệu

Nhiều máy tính (Server) trên Internet chứa các tập tin mà người sử dụng có thể truy xuất tự do. Đây là những thư viện catalog, sách, tạp chí, hình ảnh số hoá và vô số phần mềm máy tính từ trò chơi đến hệ điều hành. Nói chung, Internet là cả một kho thông tin khổng lồ mà chỉ cần ngồi một chỗ người sử dụng có thể với tới.

4. Những lợi ích của Internet

Khi gia nhập mạng Internet sẽ có một ích lợi rất lớn đó là quyền truy nhập vào tất cả các kho dữ liệu điện tử cài đặt trên máy chủ ở các quốc gia khác nhau. Tài liệu chính trị, luật pháp, nghiên cứu khoa học, tin tức, hội hoạ, nghệ thuật, các loại sách mới xuất bản, tin tức về thị trường chứng khoán, giá cả thị trường, giới thiệu các mặt hàng... được cập nhật liên tục trên mạng. Các hãng thông tấn lớn nhất trên thế giới đều dùng Internet để đưa tin, chẳng hạn ngồi tại Tokyo truy cập qua mạng bạn có thể biết được giờ tàu ở Paris, hay một sinh

viên ở New York có thể dự giờ lớp tiếng Việt ở Hà Nội. Trong “cộng đồng ảo” (Virtual Community), người ta có thể dùng thư tín điện tử để cùng nhau bàn bạc thảo luận một vấn đề hết sức nhanh chóng và hiệu quả trong khi vẫn ở rất xa nhau trên trái đất. Rất nhiều công ty đã bắt đầu giao dịch bán hàng trên Internet. Nhiều công ty đã lưu trữ các tài liệu kỹ thuật trên Internet nhằm giúp người sử dụng xa hàng nghìn dặm có thể truy nhập thông tin nhanh chóng và tìm ra giải pháp. Các hãng bán máy tính, ô tô, máy móc đều có thông báo giới thiệu trên mạng nếu khách hàng quan tâm, như hãng Toyota có trang Web giới thiệu những mẫu ô tô mới nhất cùng đơn đặt hàng đã viết sẵn, người dùng chỉ cần điền họ, tên và tất nhiên là số tiền gửi theo. Chỉ vài ngày, thậm chí trong ngày là có thể mua được chiếc ô tô họ muốn. Với máy tính xách tay, nếu được nối mạng trên đường đi công tác, người dùng có thể tìm hiểu khá chi tiết về nơi họ sẽ đến, mặt mạnh hay yếu của công ty đối tác thậm chí cả lý lịch của người sẽ đối thoại.

Với các công ty đa quốc gia, cơ quan, chính phủ, các bộ, ngành thì việc có một hay nhiều trang Web trên Internet là điều không thể thiếu trong thời đại thông tin. Các nguyên tắc bảo mật đang được phát triển để việc sao chép các giao dịch trên mạng được an toàn và bí mật. Ngày nay, trên danh thiếp của các doanh nhân, các nhà khoa học hay chuyên viên, ngoài địa chỉ, số điện thoại, số fax còn có cả địa chỉ trên Internet. Hoà mạng Internet sẽ giúp quốc gia tiến nhanh hơn tới xã hội được tin học hoá. Theo Bill Gates - Chủ tịch hãng Microsoft - “nếu ai đặt cược cho Internet rất có thể là người chiến thắng, còn ai chống lại Internet chắc chắn sẽ thua cuộc”.

Nhưng Internet cũng có mặt trái. Vì là hệ thống mở nên ai cũng có thể truy cập và tạo ra những trang Web riêng cho mình (tất nhiên là phải bỏ ra ít tiền để đăng ký tài khoản với một máy chủ nào đó). Những quốc gia đối địch thì dùng Internet như một phương tiện để tuyên truyền, kích động. Những kẻ rời bỏ tổ quốc ra đi vì hận thù thì Internet là công cụ tuyệt vời để “chuyển lửa về quê”. Nhiều thông tin về quốc gia, cơ quan nhà nước và các công ty bị lộ bí mật. Có những ngân hàng bị thất thoát hàng triệu đô la chỉ vì các dịch vụ chuyển tiền trên mạng không an toàn. Các sản phẩm trí tuệ bị đánh cắp một cách không thương tiếc, tạp chí văn hoá phẩm không lành mạnh, kích động tội ác thậm chí cả tình dục trẻ em cũng đầy rẫy trên Internet. Điều nguy hại là trẻ em, thanh thiếu niên mới lớn rất tò mò trên mạng và gặp phải những tri